

วิเคราะห์จริยศาสตร์ในกระบวนการทำสำนวนสอบสวนของพนักงาน
สอบสวนในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
Analysis of Ethics in The Process of Making Investigative
Sentences by Investigating officers In The Royal Thai Police

อาก เมธารักษ์

พระวิสิทธิ์ ฐิตวิสิทธิ์, วิโรจน์ วิชัย

Art Metharuk

Phra Wisit Thitawisittho, Virot Vichai

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author, E-mail: artart3075@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการเขียนสำนวนสอบสวนของพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2) เพื่อศึกษาหลักจริยศาสตร์ที่เกี่ยวกับการเขียนสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน 3) เพื่อวิเคราะห์หลักจริยศาสตร์ในกระบวนการเขียนสำนวนสอบสวนของพนักงานสอบสวน เป็นงานวิจัยแบบคุณภาพ ศึกษารวบรวมข้อมูลการเขียนสำนวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ตัดสินลงโทษ-

ผลการวิจัยพบว่า 1) ขั้นตอนสำคัญในกระบวนการยุติธรรมขั้นต้น พนักงานสอบสวนมีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่จะทำได้ 2) หลักจริยศาสตร์ที่เกี่ยวกับกระบวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน มี 2 หลักการ ได้แก่ (ก) จริยศาสตร์แนวหน้าที่ของค่าน้ำ คือ การกระทำที่เกิดจากเจตนาดี เกิดจากการสำนึกในหน้าที่ เกิดจากเหตุผล ตั้งอยู่บนเหตุผล อันได้แก่ กฎศีลธรรมและ (ข) หลักจริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยมของจอห์น สจ๊วต มิลล์ ได้แก่ กระทำเพื่อประโยชน์สุขของคนส่วนรวมมุ่งพิจารณาถึงผลที่เกิดจากการกระทำ 3) จริยศาสตร์ของ จอห์น รอลส์ ว่าด้วยทฤษฎีความยุติธรรมในกระบวนการทำสำนวนสอบสวน พบว่า พนักงานสอบสวน ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นมือ

อาชีพ มีอิสระปฏิบัติหน้าที่ ในระดับที่เหมาะสม พ้นจากการแทรกแซงและเป็นผู้ที่ทรงไว้ซึ่งคุณธรรมและจรรยาบรรณ

การที่พนักงานสอบสวนสามารถปฏิบัติภารกิจที่กฎหมายให้อำนาจไว้ได้สำเร็จลงอย่างมีประสิทธิภาพ เอื้อประโยชน์สุขแก่สังคม ถือว่าปฏิบัติตามหลัก ตามหลักจริยศาสตร์หน้าที่ของค่าน้ำ หลักประโยชน์นิยมของมิลล์ และ หลักความยุติธรรม ของรอลส์ ถือว่าเป็นพัฒนาระบบงานสอบสวนที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมประเทศชาติ

คำสำคัญ : จริยศาสตร์, การทำสำนวนสอบสวน, พนักงานสอบสวน, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

Abstract

This research is of 3 objectives: 1) to study investigative writing process of the Inquiry Officers of the Royal Thai Police, 2) to study the ethical principles related to investigative writing of the Inquiry officers, 3) to analyze the ethical Principles in investigative writing of the Inquiry Officers. It is documentary research by mainly studying and collecting the investigative writing process of the Royal Thai Police, and the Supreme Court's convicted justment.

Its results were found that: 1) An important step in the initial justice process is that the duty of investigating officer has to collect all kinds of evidence as much as possible. 2) There are 2 ethical principles related to the investigating officers process: (a) The Kantian ethics of Duty. That is an action is performed by good will, it is caused and based by a sense of duty and reason known as the moral law. (b) The ethics of Utilitarianism of John Stewart Mill. That is an action has to be done for the great happiness of the public focusing on its consequences. 3) The ethics of John Rolls is regarding the justice theory in the investigating process of investigative sentence writing. It was found that the investigative officers should be knowledgeable, competent, professional, free in the appropriate performance of his duties and, free from interference and a person who has got integrity and ethics.

The ability in carry out the legal authorized tasks effectively of the investigating officer having contributed to the happiness of society is considered to follow the Kantian ethics of duty, to Mill's utilitarianism and Rolls' principles of justice. It is also regarded as developing the investigative system benefiting to society and country.

Key words: Ethics, Investigation, Investigating officers, the Royal Thai Police

บทนำ

ในทุกสังคมจึงจำเป็นต้องใช้กฎหมายและกฎศีลธรรมควบคู่กันไป สำหรับผู้ที่มีหน้าที่รักษากฎหมายในสังคม คือ ตำรวจ ตำรวจในประเทศไทยคือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าพนักงานที่สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นส่วนราชการกระทรวงมหาดไทย ตำรวจนั้นมีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบ จับกุม และปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย เป็นผู้ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบอันใหญ่หลวงในการดูแลคุ้มครองให้เกิดความสงบสุขแก่พลเมืองของประเทศ อำนาจของตำรวจตามพหุทินัย ตำรวจมีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติหน้าที่ตามประเพณีที่เป็นแบบอย่าง ดังนั้น อาชีพตำรวจหรืออาชีพผู้พิทักษ์สันติราษฎร์เป็นอาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี เพื่อผดุงความยุติธรรมในสังคม ตำรวจ คือ ผู้รักษาความปลอดภัยให้กับประชาชน เป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม เพื่อให้บ้านเมืองเกิดความสงบเรียบร้อยคอยรักษาความปลอดภัยให้กับผู้คนในสังคม (ศิพร โกวิท, 2550 : 86,93)

นอกจากนี้ ในงานด้านสอบสวนเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดทางอาญา เป็นงานที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวน เมื่อได้มีกระทำความผิดขึ้นที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นอำนาจรับผิดชอบในการสืบสวนและสอบสวน เมื่อประชาชนมาแจ้งความร้องทุกข์ที่เป็นผู้เสียหาย พนักงานสอบสวนได้มีกระบวนการทำสำนวนสอบสวนรับคำร้องทุกข์ตามระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (คู่มือตำรวจ เล่มที่ 1 หลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ, 2555 : 59-60) ด้วยจิตสำนึกและภาระหน้าที่พนักงานสอบสวนจะต้องตระหนักในเรื่องของการดำเนินคดีอาญา ที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ประชาชนผู้บริสุทธิ์ โดยเฉพาะปัจจุบันแนวโน้มของเรื่องการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการคุ้มครองเสรีภาพของประชาชน (ประมวลกฎหมายวิธี

พิจารณาความอาญา ภาค 2 สอบสวน, 2554 : 1-17) ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของเรื่องนี้ จึงมีความสนใจในการวิเคราะห์จริยศาสตร์ในกระบวนการทำสำนวนสอบสวน กฎหมายของจรรยาบรรณพนักงานสอบสวนในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาเป็นประโยชน์ต่อข้าราชการตำรวจ และประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป เพื่อให้มีความสันติสุขในสังคมและประเทศชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการเขียนสอบสวนของพนักงานสอบสวนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาหลักการทางจริยศาสตร์ที่เกี่ยวกับการเขียนสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน
3. เพื่อวิเคราะห์หลักจริยศาสตร์ในกระบวนการเขียนสำนวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิจัยเป็นการวิจัยแบบคุณภาพ เชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยเน้นการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารเป็นหลัก แล้วทำการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารได้แก่ กฎระเบียบ คำพิพากษา ฎีกา งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยกระบวนการสอบสวน ของพนักงานสอบสวน ศึกษาสำนวนคดีพิพากษาคดีแพ่ง คดีอาญา และ คำพิพากษาของศาลฎีกาที่ตัดสินลงโทษและยกฟ้อง

1. ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) โดยเก็บข้อมูลจากบทความ หนังสือ ตำรา คำพิพากษาของศาลฎีกาในคดีแพ่ง คดีอาญา ที่ตัดสินลงโทษและยกฟ้อง และในสื่อออนไลน์ ที่เกี่ยวข้องกับการทำสำนวนการสอบสวนที่เป็นกระบวนการยุติธรรมเบื้องต้น
2. ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ทำการศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์เรียบเรียง ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับความยุติธรรมเบื้องต้นและการทำสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน โดยทำการศึกษา ค้นคว้า วิทยานิพนธ์ และวิเคราะห์ ไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. กระบวนการทำสอบสวนของพนักงานสอบสวนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยพนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน เป็นผู้ที่มีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการต่างๆ ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา (จากการร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ) เพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2546) การสอบสวนมีสาระสำคัญ 2 ประการ คือ 1) การรวบรวมพยานหลักฐาน 2) การดำเนินการต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่พนักงานกระทำตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การแจ้งข้อหา มาตรการบังคับต่างๆ เป็นต้น พนักงานสอบสวนมีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวนป.วิ.อ. มาตรา 123 “ผู้เสียหายอาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้ คำร้องทุกข์นั้นต้องปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์ ลักษณะแห่งความผิดพฤติการณ์ต่างๆ ที่ความผิดนั้นได้กระทำการ ความเสียหายที่ได้รับและชื่อหรือรูปพรรณของผู้กระทำความผิดเท่าที่จะบอกได้ คำร้องทุกข์นี้จะทำเป็นหนังสือหรือร้องด้วยปากก็ได้ ถ้าเป็นหนังสือต้องมีวันเดือนปี และลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์ ถ้าร้องด้วยปาก ให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ ลงวันเดือนปี และลายมือชื่อผู้บันทึกกับผู้ร้องทุกข์ในวันทำนั้น” ความผิดเกิดในราชอาณาจักรป.วิ.อ. มาตรา 18, 19 ความผิดนอกราชอาณาจักร ป.วิ.อ. มาตรา 20

เมื่อเกิดความผิดอาญาขึ้น เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมและศาลจะมีหน้าที่ในการค้นหาความจริงและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุ พยานเอกสาร รวมถึงพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือพยานที่รวบรวมได้ทางเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อมาประกอบในการค้นหาความจริงว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ เจ้าพนักงานที่มีบทบาทสำคัญมากและถือเป็นต้นทางแห่งกระบวนการคือ ตำรวจ ซึ่งทำหน้าที่ทั้งการสืบสวน และสอบสวนคดีอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดให้มีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานและการสอบสวนเพิ่มเติมหลังจากที่พนักงานอัยการพิจารณาสำนวนการสอบสวนแล้วเห็นว่ายังมีประเด็นที่ต้องสอบสวนเพิ่มเติม ก็จะส่งมาให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวนแล้วส่งกลับไปให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีต่อไป

2. หลักการทางจริยศาสตร์ที่เกี่ยวกับการทำสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน

จริยศาสตร์เป็นศัพท์บัญญัติขึ้น ซึ่งแปลมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Ethics มาจากรากศัพท์ภาษากรีกว่า Ethos ภาษาละตินว่า ethica แปลว่า ประเพณีความเคยชิน (Custom) เป็นพฤติกรรมกลุ่ม คือ คนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เป็นไปในแนวเดียวกัน จนกระทั่งถือเอาพฤติกรรมเช่นนั้นเป็นแบบแผนของการกระทำของสังคมไปในที่สุด เป็นสิ่งที่พึงกระทำเป็นที่พึงปรารถนาของคนทั่วไปเป็นกลุ่มประเพณีของกลุ่มสังคมในที่สุด จริยศาสตร์จะประเมินค่าของมนุษย์ว่า ดี ชั่ว ถูก ผิด ควรทำ ไม่ควรทำ เป็นต้น (Science of valuation of human conduct that good or bad; right or wrong and ought to do or ought not to do) (ชัยวัฒน์ อุตพัฒน์, 2548)

เกณฑ์จริยศาสตร์ตะวันตกโดยทั่วไป การตัดสินใจเลือกความประพฤติการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสมมักใช้ศาสนา กฎหมาย ค่านิยมในสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี และกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสถาบันเป็นมาตรการตัดสินความประพฤติ การกระทำของมนุษย์ซึ่งนักจริยศาสตร์เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวไม่อาจนำมาใช้ในการตัดสินใจเลือกได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและบางครั้งก็ทำให้เกิดความขัดแย้งนักจริยศาสตร์จึงได้เสนอทฤษฎี เพื่อใช้เป็นมาตรการตัดสินความประพฤติการกระทำของมนุษย์ ได้แก่ ทฤษฎีประโยชน์นิยม (Utilitarianism) และทฤษฎีหน้าที่นิยม (Formalism) (ราชวรมณีประยูร ธมมจิตโต, 2540 : 113-121) โดยสอดคล้องกับ เกณฑ์จริยศาสตร์แนวหน้าที่ ของ ค้านท์ (Kant) (เนืองน้อย บุญเนตร, 2539 : 17) ที่เป็นผู้ที่คิดค้นทฤษฎีจริยศาสตร์ที่เน้นหน้าที่ทางศีลธรรม ซึ่งเขาได้เสนอว่า การจะตัดสินว่าผู้ใดมีการกระทำที่มีความถูกต้องทางจริยธรรมสำหรับ ค้านท์ แล้วผลที่เกิดขึ้นไม่สามารถที่จะนำมายืนยันได้ว่า การกระทำที่ได้กระทำลงไปในนั้นมีความถูกต้องทางจริยธรรมหรือไม่ การกระทำที่ถูกต้องทางจริยธรรมนั้นขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นได้ปฏิบัติตามหน้าที่ทางศีลธรรมหรือไม่ ดังนั้น จริยธรรมของ ค้านท์ จึงอยู่ที่การปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยเจตจำนงค์ที่ดี และเป็นอิสระ หน้าที่นั้นจึงเรียกว่าเป็น “หน้าที่ทางศีลธรรม” ไม่ใช่หน้าที่ๆ คนทั่วไปเข้าใจกันเพราะการทำหน้าที่บางอย่าง เช่น การขโมย การฉกชิงวิ่งราว จึงไม่นับเป็นหน้าที่ทางศีลธรรมของ ค้านท์ การกระทำบางอย่างถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ผิดศีลธรรมไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด การพูดความจริงในกรณีที่เราไม่อยากจะช่วยผู้อื่น แต่เมื่อพิจารณาด้วยเหตุผล และสามารถที่จะฝืนแรงโน้มถ่วงอารมณ์ได้ (เนืองน้อย บุญเนตร, 2539 : 17) โดย ค้านท์ ให้เหตุผลว่าเขาใช้คำว่า “เจตนาดี” (Good Will) ให้ความหมายถึง ความสามารถในการ

ใช้เหตุผลของบุคคลที่จะตัดสินว่า เขาควร จะทำอะไร เจตนาดีเท่านั้นที่ได้อย่างสมบูรณ์ค้ำ
 เชื่อว่าเจตนาดีเป็นคุณลักษณะทางศีลธรรม กล่าวคือ เมื่อบุคคล ผู้หนึ่งทำสิ่งที่เขาเชื่อว่าถูก
 ต้องหรือสิ่งที่มันเป็นพันธะหน้าที่ที่ต้องทำไม่ว่าบุคคลนั้นจะปราศจากความรู้สึกเมตตาสงสาร
 หรือแม้แต่ปราศจากความสนใจใฝ่ดีในประโยชน์ส่วนตน หรือประโยชน์ของผู้อื่นเรายัง
 ถือว่าบุคคลผู้นั้นมีความดีที่เป็นคุณลักษณะพื้นฐานทางศีลธรรมอยู่นั้นคือเขามี“เจตนาดี”
 นั่นเอง การกระทำตามหน้าที่จะเป็นหลักศีลธรรมได้ต้องเป็นการกระทำที่เป็นหลักสากล
 หมายความว่า เมื่อเราทำแล้วคนอื่นเห็นก็รู้สึกเหมาะสมหรือคนอื่นทำแล้วเราดูอยู่ก็รู้สึก
 ว่า เหมาะสม เช่นเรารู้ว่า ถ้าเราหิวเราขโมยเขาได้ ทีนี้ในทางกลับกัน เมื่อคนอื่นเขาคิดว่า
 เขาหิวเขาก็ขโมยของๆ เรากินเช่นนี้เรายอมรับได้หรือไม่เราไม่ยอมให้เขามาเอาของๆ เรา
 ไปจึงไม่เป็นสิ่งสากล การกระทำที่ไม่เป็นกฎสากลเช่นนี้ไม่ใช่กฎศีลธรรม สรุปได้ว่า การกร
 กระทำที่ถูกต้อง คือ การกระทำที่เกิดจากเจตนาดี การกระทำที่เกิดจากการสำนึกในหน้าที่
 คือ การกระทำที่เกิดจากเหตุผล การกระทำที่ตั้งอยู่บนเหตุผล คือ การกระทำที่เกิดจาก
 ศีลธรรม การกระทำที่เกิดจากกฎศีลธรรม คือ การกระทำตามกฎสากลที่ทุกคนในสังคม
 ยอมรับและเห็นด้วย (บุญมี แทนแก้ว, 2529 : 133) และหลักจริยศาสตร์แนวประโยชน์
 นิยม ของจอห์น สจิวต์ มิลล์ (John Stuart Mill) (John Stuart Mill , 1951:10-11) ได้
 เสนอทฤษฎี จริยศาสตร์ที่ว่า ว่าการกระทำที่มีความถูกต้องทางจริยธรรมเป็นการกระทำที่
 ก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด โดยที่ไม่ต้องไปดูที่เจตนาหรือเจตจำนง
 ใดๆ ทั้งสิ้น เราก็ต้องกระทำการกระทำนั้น มิลล์ จะถือว่าการที่เราทำแบบนี้เป็นการกระทำ
 ที่มีความถูกต้องทางจริยธรรมเพราะศีลธรรมหรือจริยธรรมคือ สิ่งที่ทำให้คนในสังคมทุก
 คนมีความสุข สิ่งใดที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขของคนในสังคม สิ่งนั้นไม่สามารถกล่าวได้ว่า
 เป็นการกระทำที่ถูกศีลธรรม มิลล์ เห็นว่าความสุขเป็นสิ่งที่น่าปรารถนาที่สุดและเป็นสิ่งที่ดี
 ที่สุดสำหรับมนุษย์ สิ่งอื่นจะมีค่าทางศีลธรรมก็จะอยู่ตรงที่ว่าสิ่งเหล่านั้นนำไปสู่ความสุข
 หรือไม่ ดังนั้นสิ่งต่างๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็น วัฒนธรรม กฎหมาย จึงเป็นสิ่งที่ไม่มีค่าในตัว
 เอง แต่เป็นสิ่งที่สามารถนำเราไปสู่เป้าหมายสูงสุดซึ่งก็คือความสุขได้ เพราะฉะนั้นเราอาจ
 ที่จะละเมิดกฎหมายได้ ตราบใดที่การละเมิดนั้นจะทำให้เกิดประโยชน์สุขแก่คนส่วนใหญ่ใน
 สังคมความสุขในที่นี้ก็ต้องพิจารณาว่าเป็นความสุขระยะสั้นหรือระยะยาว

3. หลักจริยศาสตร์ในกระบวนการทำสำนวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

งานของฝ่ายสอบสวนในระบบงานยุติธรรมในเบื้องต้น ต้องเรียกความไว้วางใจจากประชาชน กลับมาให้ได้เสียก่อน เจ้าพนักงานของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กรอบของกฎหมายและศีลธรรมอย่างเคร่งครัด ยึดมั่น ในความถูกต้องชอบธรรมและแก้ปัญหาโดยคำนึง ถึงประชาชน ผู้เดือดร้อนเป็นสำคัญ และในการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย พนักงานสอบสวนควรยึด หลักนิติธรรม อุดมการณ์จรรยาบรรณ และยึดหลักกฎหมายเป็นหลักในการปฏิบัติงาน โดยจะต้องมีความโปร่งใส สุจริต รวดเร็ว เสมอภาค และเที่ยงธรรมอย่างแท้จริง โดยยึดหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญควบคู่ไปกับการรักษาความสงบสุขของสังคม และพัฒนาพนักงานสอบสวนให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ สอบสวนทุกคดีต้องมีผู้ช่วยพนักงานสอบสวน ร่วมในการสอบสวนคดีอาญาทุกครั้ง การเข้าร่วมสอบสวนในทุกขั้นตอนของการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน มีการลงชื่อเป็นผู้ช่วยพนักงานสอบสวน และปฏิบัติหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มิใช่เพ่งเล็งแต่จะทำผลงานเพื่อเสนอรับความดีความชอบจากผู้บังคับบัญชาหรือกระทำไปเพียงเพื่อความสะใจของตน จะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการยุติธรรม

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์จริยศาสตร์ในกระบวนการทำสำนวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนในสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความสอดคล้องเกี่ยวข้องกับงานเขียนของ (สมใจ เกษรศิริเจริญ, 2541 : 40) กฎหมายกำหนดให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาแทนพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบหรือมอบหมายอำนาจและหน้าที่นั้นให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดรับผิดชอบทำการสอบสวนแทนก็ได้ ซึ่งในทางปฏิบัติอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนจึงส่งผลทำให้พนักงานอัยการได้มีบทบาทและอำนาจที่ในการเข้าไปสอบสวนคดีตั้งแต่ต้น การมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ดังกล่าว สอดคล้องกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ และงานเขียนของ (กุ้เกียรติ เจริญบุญ, 2551: 68) ที่กล่าวว่า การสอบสวนเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและเป็นเงื่อนไขในการฟ้องคดีของพนักงานอัยการ การสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวนจึงมีผลต่อการอำนวย ความยุติธรรมทางอาญาเป็นอย่างมาก หากการสอบสวนกระทำด้วย

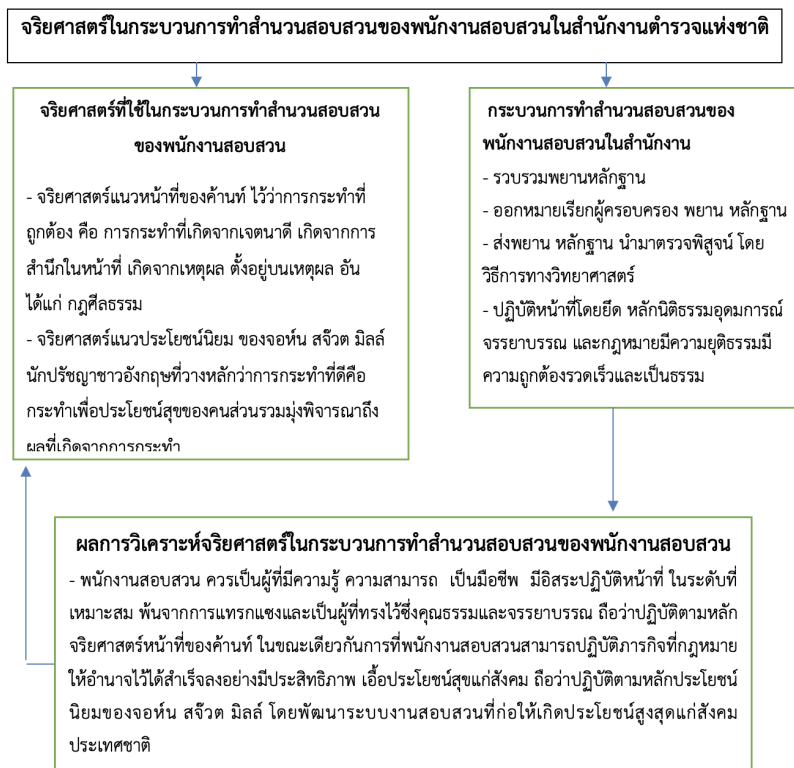
ความถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรมตามบทบัญญัติแล้ว ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์และผลดีต่อการอำนวย ความยุติธรรมทางอาญาในภาพรวมแต่จากการศึกษาพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคข้อขัดข้อง หลายประการทั้งปัญหาทางด้านกฎหมายและปัญหาทางด้านอื่นๆ ที่ทำให้การสอบสวนไม่เป็นไปตามบทบัญญัติ การสอบสวนมีประสิทธิภาพถูกต้อง และรวดเร็ว ควรมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาข้อขัดข้องดังกล่าวอันประกอบด้วยข้อเสนอแนะหลายประการ เช่น การกำหนดระเบียบ หรือคำสั่ง ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่วางแนวปฏิบัติให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนโดยถูกต้องรวดเร็วและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น และถ้าหากไม่ได้รับความเป็นธรรมก็สอดคล้องกับแนวคิดของ (ประนอม วงศ์มา, 2553 : 11-14) ที่กล่าวว่า การคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาและการสอบสวนของพนักงานสอบสวนได้ บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยบัญญัติให้ผู้ต้องหาให้มีสิทธิให้ทนายความ หรือผู้ซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมฟังการสอบปากคำ เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นข้อกฎหมายประกอบกับหลักปฏิบัติ ดังนั้น การสอบปากคำผู้ต้องหาที่ไม่เป็นไปตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติไว้หรือการที่พนักงานสอบสวนใช้ช่องว่างของกฎหมายเพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งจนทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อตัวผู้ต้องหา ถือว่าเป็นการกระทำอันมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาที่สอดคล้องกับตามแนวคิดของ (สุรพศ ทวีศักดิ์, 2562) ปรัชญา “เสรีภาพ” ของคานท์, มิลล์, รอลส์ ได้ช่วยเปิดปัญญาให้เรามองเห็น “ความเป็นมนุษย์” ที่เรามีเท่าเทียมกัน นั่นคือ เราทุกคนไม่ว่าเพศ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรมใดๆ ต่างมีความเป็นมนุษย์ผู้มีเหตุผล เสรีภาพ ความเสมอภาค มีศักดิ์ศรีในตัวเอง มีอิสริภาพเหนือชีวิต ร่างกายและจิตใจของตนเองอย่างสมบูรณ์นี้คือความหมายของ “ความเสมอภาคในความเป็นคน” หรือ “ความเป็นคนเท่ากัน” อันเป็น “รากฐานที่มั่นคง” ในการสร้างหลักการทางศีลธรรม ประโยชน์สุขส่วนรวม และความยุติธรรมทางสังคมและการเมืองในการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพความเป็นคนของตนเองและทุกคนอย่างแท้จริง

ดังนั้น จากการศึกษาวิเคราะห์จริยศาสตร์ในกระบวนการทำสำนวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีกระบวนการทำสำนวนสอบสวนของพนักงานที่มีกระบวนการทำงานที่มีความรับผิดชอบ ทำตามหน้าที่สอบสวนกระทำด้วยความถูกต้อง ปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยเจตจำนงที่ดีหรือมีเจตนาดี ที่ตรงกับทฤษฎีจริยศาสตร์ของ คานท์ ที่เน้นหน้าที่ทางศีลธรรม และจากการกระทำที่มีความถูกต้องทางจริยธรรมเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหลักจริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยม ของจอห์น สจิวต์ มิลล์

องค์ความรู้จากงานวิจัย

กระบวนการสอบสวนของเจ้าพนักงาน เป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการยุติธรรมขั้นต้น พนักงานสอบสวนมีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่จะทำได้ สามารถออกหมายเรียก ผู้ครอบครอง พยาน หลักฐาน ส่งพยาน หลักฐาน นำมาตรวจพิสูจน์ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส โดยมีกระบวนการทำงานที่ยึดหลัก จริยศาสตร์หน้าที่ของค้ำจุนท์ และจริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยม ของจอห์น สจีวิต มิลล์ ที่จะทำสำนวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนสำเร็จลงอย่างมีประสิทธิภาพ และในทฤษฎีความยุติธรรม จอห์น รอลส์ ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าไม่สามารถสร้างระบบสังคมการเมือง จากพันธสัญญาแห่งความยุติธรรม ที่สถาปนาขึ้นบนจุดยืนของการยอมรับ หรือเคารพหลักการ ความเท่าเทียมในความเป็นมนุษย์

แผนผังที่ 1 แสดงองค์ความรู้จริยศาสตร์ในกระบวนการทำสำนวนสอบสวน

สรุป

กระบวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระบวนการสอบสวนคดีอาญา เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญในกระบวนการยุติธรรมขั้นต้น เกณฑ์ทางจริยศาสตร์ในการตัดสินและการทำกระบวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน การสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวนกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็น กระบวนการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และวิเคราะห์จริยศาสตร์ ในกระบวนการเขียนสำนวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในกระบวนการสอบสวนต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับกฎหมายตลอดจนระเบียบข้อบังคับ คำสั่งต่างๆ

พนักงานสอบสวนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีความเป็นวิชาชีพและมีความอิสระกระบวนการทำสำนวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยกระบวนการเขียนสำนวนต้องยึดหลักการของทางจริยศาสตร์ ที่นำมาเป็นเครื่องตัดสินในเรื่องของความดีและความชั่ว โดยมีบรรทัดในการพิจารณา คือ ยึดหลักเกณฑ์เจตนาที่ประกอบด้วยด้วยกุศลและมุ่งเน้นผลของการกระทำต่อตนเองให้เป็นประโยชน์สุขแก่สังคมและประเทศชาติ

บรรณานุกรม

- กองบัญชาการศึกษาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2555). **คู่มือตำรวจ เล่มที่ 1 หลักสูตนักเรียนนายสิบตำรวจ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ.
- กู่เกียรติ เจริญบุญ. (2551). **ปัญหาและข้อบ่งพร่องของตำรวจ**. นครปฐม : บริษัท 21 เซนจูรี่.
- ชัยเกษม นิตสิริ. (2554). **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 2 สอบสวน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตสภา.
- ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์. (2548). **จริยศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย รามคำแหง.
- เนื่องน้อย บุญเนตร. (2539). **จริยศาสตร์ตะวันตก : ค่านิยมลัทธิฮอบส์รอลส์ชาร์ท**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญมีแพนแก้ว. (2529). **ปรัชญาเบื้องต้น**. (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- ประนอม วงศ์มา. (2553). **ปัญหากฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการใช้อำนาจและหน้าที่พนักงานสอบสวน**. **วารสารนิติศาสตร์**. 53 (3), 11-14.

- พระราชวรมนี (ประยูร ธมมจิตโต). (2540). **ปรัชญากรีก บ่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม บริษัทเคล็ดไทย จำกัด.
- ศิพร โกวิท. (2550). **ความเป็นภาวะวิสัยของการสอบสวน. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์.มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.**
- สมใจ เกษรศิริเจริญ. (2541). **บทบาทของอัยการในกระบวนการยุติธรรม. วารสารอัยการ.** 21 (246), 40.
- สุรพศ ทวีศักดิ์, (2562). **มนุษย์กับเสรีภาพ: มุมมองทางปรัชญาคานท์. มิลล์ รอลส์.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2496). **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับอ้างอิง. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา (ฉบับที่ 5) มาตรา 4.**
- John Stuart Mill. (1951). **Utilitarianism.** New York : E.P.Duttum and Company Inc..